

Sortsforsøg med kvæde og mispel

Ved I. Groven

928. beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

Nærværende beretning redegør for resultater af sortsforsøg med kvæde og mispel, opnået i forskellige egne af landet.

Forstanderne ved Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

Sortsforsøg med kvæde og mispel har ikke tidligere været udført her i landet, men da der i planteskoler landet over forhandles forskellige sorter, er det fundet at være af en vis interesse at få klarlagt, hvilke sorter der er de mest dyrkningsværdige under de herværende klimatiske forhold.

Ingen af de to omhandlede frugter er nogen stor erhvervsmæssig kultur her i landet, men frugten er særdeles anvendelig til mange formål i husholdningen og dermed i konserverindustrien, således er kvæde en meget velegnet gele-, marmelade-, og kompotfrugt.

De fleste af de her i landet dyrkede sorter er af serbisk oprindelse, og der skelnes mellem æble- og pærekvæde, hvilket er et spørgsmål om frugtens form og ikke om en udpræget botanisk forskel.

Materiale og metode

Forsøgene blev påbegyndt i 1960, og der blev plantet otte træer af hver sort, på en let sandmul-

det jord ved Hornum i Nordjylland og på en svær lerjord ved Blangstedgaard på Fyn og ved Rønhave på Als.

Ved Hornum og Blangstedgaard blev der plantet med afstanden 3×4 m og ved Rønhave med $3,5 \times 5$ m. Der blev plantet gode to-års planter, der var formet som krontræer med 60-70 cm stamme. Såvel kvæde som mispel var podet ved jordoverfladen med tjørn (*Crataegus monogyna*) som grundstamme, hvilket er almindelig praksis i planteskolerne for at få svagt voksende træer.

Følgende syv kvæde- og to mispelsorter tog del i forsøgene. 1. 'Portugisisk pærekvæde', 2. 'Leskowaz', 3. 'Wranja', 4. 'Kruschewaz', 5. 'Haines', 6. 'Schirin', 7. 'Kzil Kurganskaja', 8. 'Almindelig mispel', 9. 'Monstreuse de Hollande'.

Plantematerialet er hovedsageligt hentet i danske planteskoler i form af podemateriale, men en enkelt sort, 'Haines', er hjemtaget direkte fra USA, og sorterne 'Schirin' og 'Kzil Kurganskaja' er hjemtaget fra Rusland.

Tabel 1. Døde og knækkede planter i forsøgsperioden

	Rønhave		Blangstedgaard			
	antal døde planter 1. og 2. år efter plantning	antal døde planter i resten af forsøgsperioden	i alt døde og knækkede planter	antal døde planter 1. og 2. år efter plantning	antal døde planter i resten af forsøgsperioden	i alt døde og knækkede planter
1. 'Portugisisk pærekvæde'	1	2	3	3	3	6
2. 'Leskowaz'	2	2	4	2	0	2
3. 'Wranja'	2	2	4	4	2	6
4. 'Kruschewaz'	1	0	1	0	3	3
5. 'Haines'	1	0	1	1	4	5
6. 'Schirin'	2	0	2	2	2	4
7. 'Kzil Kurganskaja'	1	1	2	1	1	2
8. 'Almindelig mispel'	0	0	0	0	0	0
9. 'Monstreuse de Hollande'	0	0	0	0	1	1

Træerne er gennem hele forsøgsperioden behandlet omtrent som æble- eller pæretræer, hvad sygdomsbekæmpelse og jordbearbejdning angår. Beskæringen har bestået i en svag udtynding. Frugten er høstet så sent som muligt om efteråret, gerne efter at første nattefrost er indtrådt.

Resultater

Sorternes manglende hårdførhed og deres ufordragelighed med tjørn, der var brugt som grundstamme, viste sig meget hurtigt.

Ved Hornum frøs flere sorter så kraftigt tilbage de to første vintre, samtidig med at andre sorter knækkede i podestedet i de følgende år, så forsøget måtte udgå.

Ved Blangstedgaard og Rønhave var der nogen frostskaade de første år, og en del knækkede i podestedet, men ikke så meget, at det blev nødvendigt at lade forsøgene udgå.

Af tabel 1 fremgår det, hvilke sorter der har været mest skadet i de første år, og hvor mange der knækkede i hele forsøgsperioden. De træer, der gik ud de første to år, blev erstattet med suppleringsstræer.

Det første udbytte fik man tredje år efter plantning, og allerede på dette tidspunkt er der en tydelig tendens, hvad frugtbarhed angår. Mest iøjnefaldende er det store udbytte mispel har givet på de helt unge træer.

Som det fremgår af tabel 2, har man ved Rønhave opnået et virkeligt betydende udbytte i både kvæde og mispel sjette år efter plantning, medens det ved Blangstedgaard har taget noget længere tid at nå op på det samme udbytte.

Det fremgår meget tydeligt af udbyttetallene de enkelte år og af gennemsnitsudbytterne både ved Rønhave og Blangstedgaard, at der er meget store sortsforskelle. Ved Rønhave har 'Kruschewaz' og 'Portugisisk pærekvæde' været de sorter, der har givet de største udbytter, men også 'Leskowaz' har givet en jævnt god afgrøde. En af de russiske sorter, 'Schirin', har overhovedet intet udbytte givet i hele forsøgsperioden, og den amerikanske sort 'Haines' har haft en meget beskedent ydeevne.

Ved Blangstedgaard er det også de tre sorter 'Portugisisk pærekvæde', 'Leskowaz' og 'Kruschewaz', der har givet det højeste udbytte i gennemsnit af samtlige forsøgsår. Også her har den russiske sort 'Schirin' og den amerikanske 'Haines' givet meget små udbytter.

For mispel er det ved begge forsøgssteder ganske tydeligt, at 'Monstreuse de Hollande' er mere yderig end 'Almindelig mispel'.

Den store udbyttmæssige forskel mellem de to forsøgssteder kan kun forklares gennem dyrknings- og klimamæssige forskelle.

Frugtstørrelsen har temmelig stor betydning for kvæde, der er en decideret husholdningsfrugt; og som det fremgår af tabel 3, er der stor forskel sorterne imellem, hvad frugtstørrelse angår.

Mest storfrugtet har 'Wranja' været ved begge forsøgssteder, men også 'Kzil Kurganskaja' har været storfrugtet, medens de mest yderige sorter 'Leskowaz', 'Kruschewaz' og 'Portugisisk pærekvæde' har haft middelstore frugter.

Af mispel har 'Almindelig mispel' været lidt mere storfrugtet end 'Monstreuse de Hollande',

Tabel 2. Udbytte kg/100 m²

	Rønhave							Blangstedgaard						
	1963	1964	1965	1966	1967	gns.	1963	1964	1965	1966	1967	1968	gns.	
1. 'Portugisisk pærekvæde'	6	45	23	149	235	89	2	15	0	83	73	203	65	
2. 'Leskowaz'	1	59	33	128	173	77	14	49	33	73	67	136	65	
3. 'Wranja'	0	12	42	76	109	46	0	12	11	19	33	109	32	
4. 'Kruschewaz'	5	59	39	147	217	90	3	24	10	39	58	102	41	
5. 'Haines'	3	0	0	3	4	2	0	0	0	0	0	13	2	
6. 'Schirin'	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	
7. 'Kzil Kurganskaja'	0	7	2	37	52	19	0	14	1	6	11	101	23	
8. 'Almindelig mispel'	17	26	4	102	48	38	8	0	0	38	4	59	19	
9. 'Monstreuse de Hollande'	25	30	10	125	40	45	10	0	1	38	12	72	23	

Tabel 3. Frugtstørrelse g/stk.

	Rønhave						Blangstedgaard						
	1963	1964	1965	1966	1967	gns.	1963	1964	1965	1966	1967	1968	gns.
1. 'Portugisisk pærekvæde'	92	90	68	86	122	92	156	115	100	103	86	90	108
2. 'Leskowaz'	143	95	72	94	142	109	128	104	76	95	112	108	104
3. 'Wranja'	0	159	132	205	206	176	145	239	127	175	203	120	168
4. 'Kruschewaz'	99	95	71	98	154	91	122	122	73	89	90	84	97
5. 'Haines'	119	0	0	90	66	92	0	0	0	200	0	124	162
6. 'Schirin'	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150	150
7. 'Kzil Kurganskaja'	0	194	177	119	186	169	117	197	100	141	136	161	138
8. 'Almindelig mispel'	19	24	17	25	34	23	20	0	15	19	20	20	19
9. 'Monstreuse de Hollande'	18	20	8	20	27	18	20	0	13	18	18	18	17

Tabel 4. Træstørrelse

	Stammediameter	Kronediameter	Kronehøjde
	cm	m	m
1. 'Portugisisk pærekvæde'	7,5	2,8	2,3
2. 'Leskowaz'	7,9	2,6	2,1
3. 'Wranja'	9,3	2,4	3,2
4. 'Kruschewaz'	8,5	2,8	2,4
5. 'Haines'	8,1	2,8	2,6
6. 'Schirin'	8,4	2,8	2,6
7. 'Kzil Kurganskaja'	9,5	2,9	3,3
8. 'Almindelig mispel'	9,3	3,1	2,6
9. 'Monstreuse de Hollande'	9,3	3,2	2,4

men til gengæld har den haft færre frugter, som det også fremgår af udbytтетallene.

På grund af, at træerne var podet på tjørn, er træstørrelsen ikke blevet særlig stor. De højeste træer har været godt 3 m, nemlig 'Wranja' og 'Kzil Kurganskaja'.

En flad, bred krone har været typisk for begge mispelsorter.

Konklusion

Konklusionen af forsøget med forskellige mispel- og kvædesorter er, at kun de mest hårdføre sorter egner sig til dyrkning her i landet, og af disse fremhæves især 'Portugisisk pærekvæde', 'Leskowaz', 'Kruschewaz' og 'Wranja'. 'Wranja' er mest storfrugtet, men har til gengæld et noget mindre udbytte end de andre tre sorter.

Det er konstateret, at kvæde ikke egner sig særlig godt til podning på tjørn, hvorimod mispel,

der er nærmere beslægtet med tjørn end kvæde, klarer sig godt på denne grundstamme.

Summary

Variety trial with quince and medlar

At the State Experimental Stations Blangstedgaard and Rønhave varietal trials including 7 quince and 2 medlar varieties are carried out.

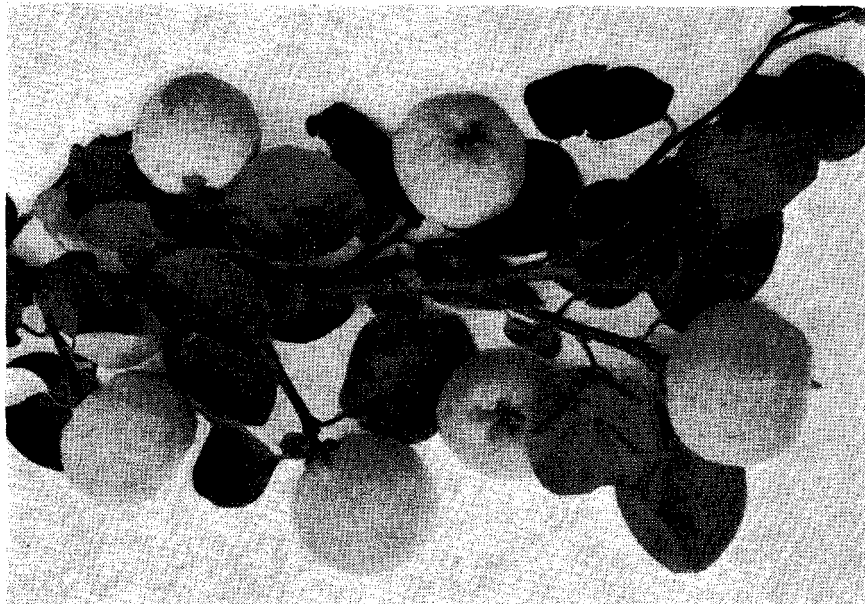
It is found that only the most hardy varieties are suitable for growing in the best part of the country. The varieties recommended are 'Portugisisk pærekvæde', 'Leskowaz', 'Kruschewaz' and 'Wranja'.

'Wranja' is the variety with the biggest fruits while the crop of the other 3 varieties are higher.

Of medlars, the variety 'Monstreuse de Hollande' gives the highest yield.

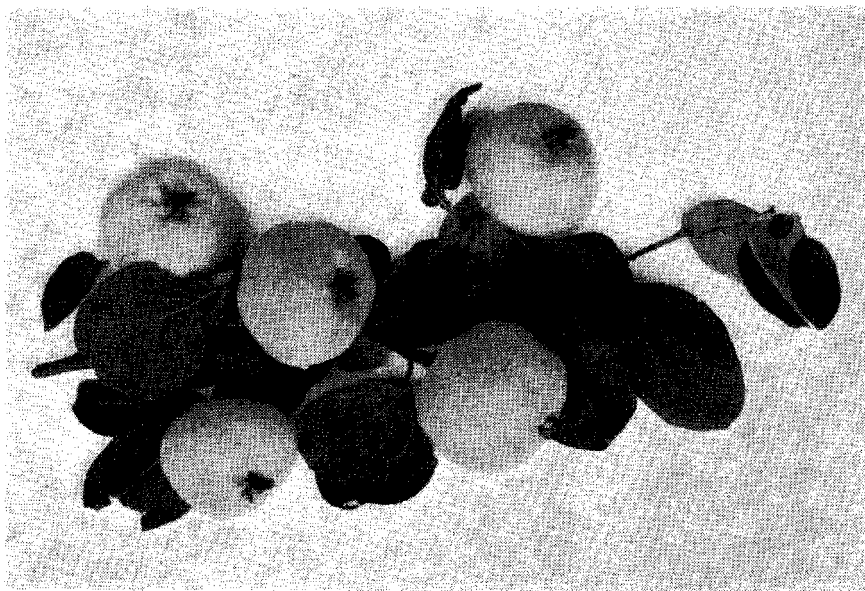
It is found, that if *Crataegus monogyna* is used as a rootstock for quince there occur a certain degree of incompatibility, while *Crataegus* seems to be an excellent rootstock for medlars.

Beskrivelse af sorterne

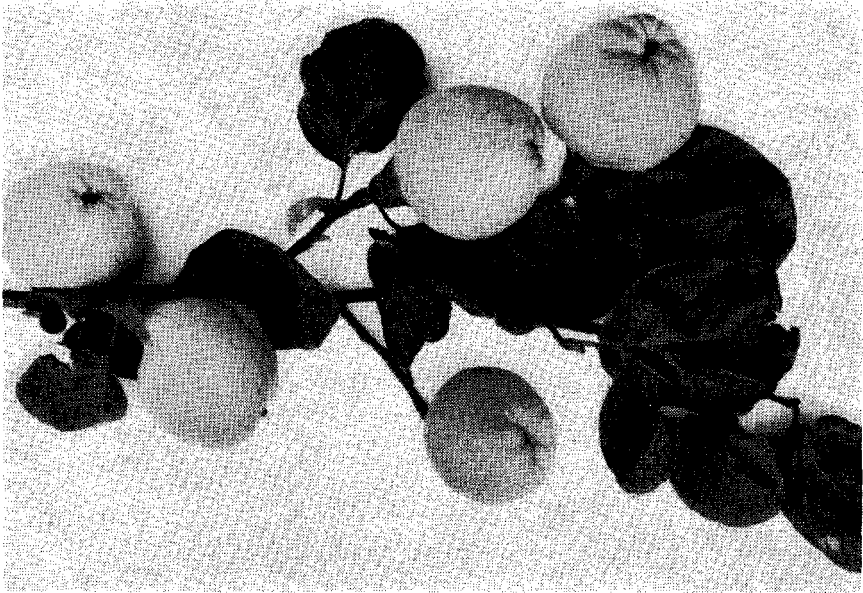
'Portugisisk pærekvæde'

Til trods for navnet er frugterne nærmest æbleformede. Frugten er middelstor, meget lodden og er af fin kvalitet og aroma. En af de mest dyrkningsværdige kvæder.

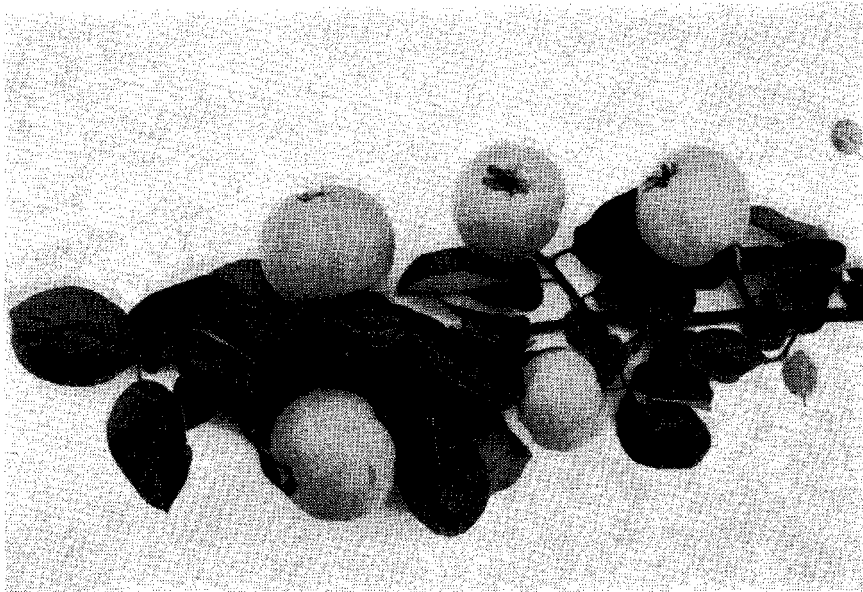
'Leskowaz'

Ligner en del *'Portugisisk pærekvæde'*, men er mere æbleformet og ikke så lodden i skindet. Den er absolut dyrkningsværdig, både hvad udbytte og kvalitet angår.

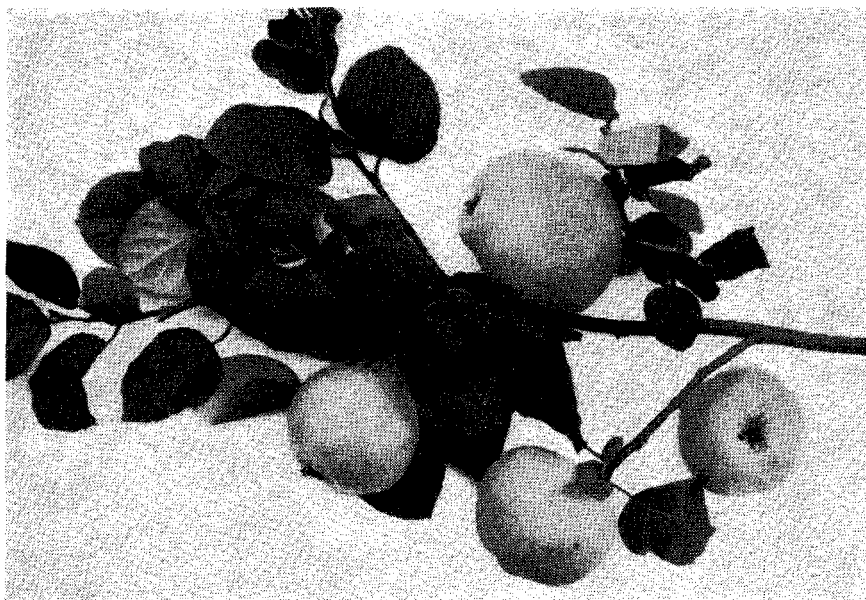
'Wranja'

Mere pæreformet end de to forannævnte. Udbyttet har været ret lavt, men til gengæld har frugten været større end hos de andre sorter.

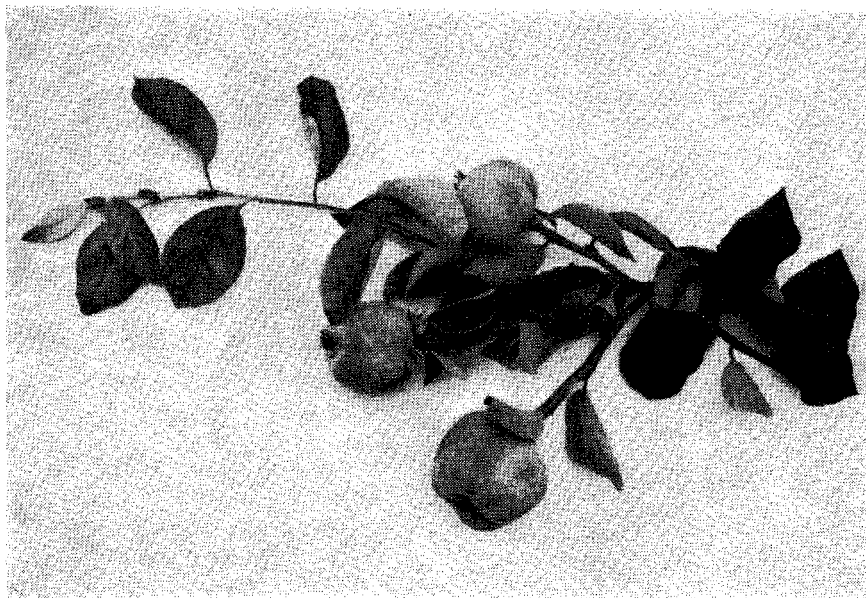
'Kruschewaz'

En æblekvæde af middel størrelse og mere glathudet end de andre æblekvæder. Udbyttet har været ret godt, og sorten må betragtes som dyrkningsværdig til trods for de ret små frugter.

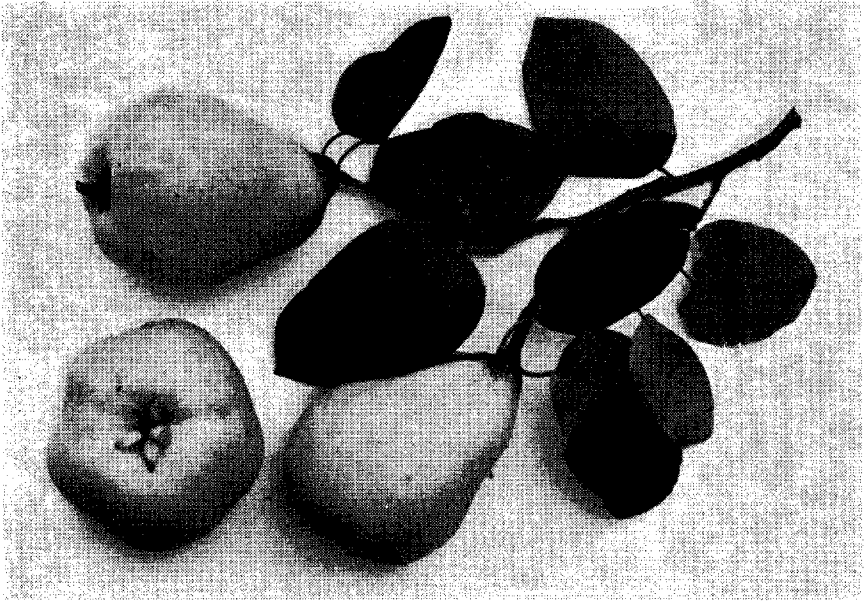
'Haines'

En pærekvæde, der er temmelig storfrugtet. Den er meget frostømfindtlig, og udbyttet har som følge heraf været meget ringe. Uegnet til dyrkning her i landet.

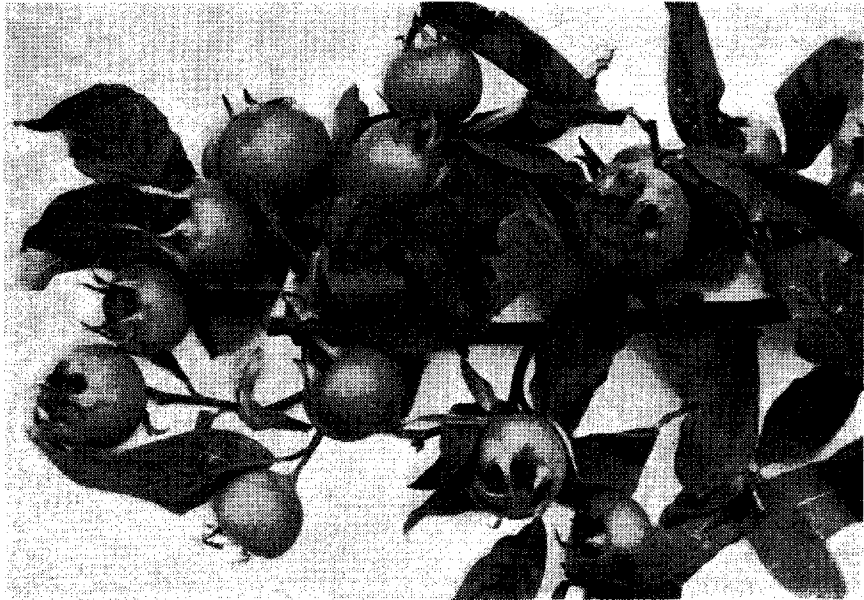
'Schirin'

En sort, der meget sjældent når fuld udvikling her i landet og må anses for uegnet til dyrkning.

'Kzil Kurganskaja'

En storfrugtet, typisk pærekvæde. Udbyttet har været små, og til trods for frugtens gode størrelse og den fine form må sorten anses for uegnet til erhvervsmæssig dyrkning.

'Almindelig mispel' og *'Monstreuse de Hollande'*

Har ikke vist nævneværdige forskelle, hverken i udbytte eller i frugtstørrelse. Udbyttet er lidt større hos sidstnævnte, medens frugten er lidt større hos førstnævnte.